

A modul programja

A modul kódja	(43) MA-VTT
A modul neve	MA tér és társadalom modul
A modul részletes leírása	<p>A modul a projekt által kidolgozott innovatív megoldás részét képezi. A fejlesztés egyik alapvető célja az volt, hogy a szociális képzések a jelenleginél szorosabban szerveződjenek rendszerré. A rendszer-jelleg erősítésének a projekt keretében alkalmazott eszközei a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a képzési filozófiák és módszerek összehangolása - a rendszer elemei közötti kapcsolatok erősítése - a tanulás tervezésének támogatása <p>A rendszer elemei között új típusú kapcsolat jön létre azáltal, hogy (részben vagy egészben) azonos modulok találhatóak a különböző képzési szinteken, illetve formákban. A megszerzett kreditek beszámításának lehetősége eddig is rendelkezésre állt, amit a validáció nem túl régen bevezetett eljárása tovább szélesített. A projekt által alkalmazott megoldás újdonságtartalma abban van, hogy a sajátos ismereteket, illetve készségeket képviselő képzések (modulok) alapvető elemei már egy előző képzési szakaszban is jelen vannak. A valamely szakmai irányt választó hallgató tudatosan tervezheti úgy a képzését, hogy az első szakaszban megszerzett kreditjeire ráépülhessen a következő képzési szakasz.</p> <p>A projektben létrehozott kapcsolatok jellegzetes formája az, melyben a hallgató a mesterképzési szakon megkezd egy speciális modul tanulását, mellyel egyrészt teljesíti az MA szak kreditjeit, másrészt egyidejűleg teljesíti egy szakirányú továbbképzési szak kreditjeit. A szakirányú továbbképzési szak befejezéséhez további tanulmányok szükségesek, de az MA szak speciális moduljának és a szakirányú továbbképzésnek az egymásra épülése megkönnyíti a tanulás tervezését és megvalósítását.</p> <p>Az egymásra épülő speciális területek egyike a társadalom térbeli szerveződésével kapcsolatos feladatok végzése. A Szociálpolitika mesterképzési szak (43) MA-VTT jelű, „MA tér és társadalom modul” elnevezésű modulját teljesítő hallgató e teljesítményével részben teljesíti a Városfejlesztési társadalmi tanácsadó szakirányú továbbképzési szak követelményeit, és annak keretében folytathatja a tanulmányait.</p>

A területi különbségek és a városi problémák kezeléséhez olyan programokra van szükség, amelyek együtt próbálják kezelni a lakhatással, a foglalkoztatással, oktatással, képzéssel, az infrastruktúra állapotával, az egészségügyi és szociális ellátásokkal kapcsolatos problémákat és figyelembe veszi a kulturális, közösségi szükségleteket is. Ilyen komplex programok kidolgozásához megfelelően képzett szakemberekre van szükség a szociális, a gazdasági és a közigazgatási szférában egyaránt.

A tervezett képzés unikális jellegét az adja, hogy a speciális problémával kapcsolatban komplex, interdiszciplináris ismereteket nyújt. A képzést teljesítő szakember kompetenssé válik a városi társadalmi problémák azonosításában, a megoldások tervezésében, a döntéshozatali folyamatok támogatásában, továbbá a konkrét projektek megvalósításában.

A modul tartalma	
------------------	--

A modul tartalma igazodik a Szociálpolitika mesterképzési szak képzési és kimeneti követelményeihez, valamint a szaknak a Pécsi Tudományegyetemen érvényes tantervéhez. Másrészt figyelembe veszi a projekt keretében kidolgozott, és az Oktatási Hivatal által nyilvántartásba vett szakirányú továbbképzés programját és követelményeit.

A modul 5 tantárgyelemből áll, összes kreditértéke 11 kredit:

STNM0401 Regionális fejlesztéspolitika és intézményrendszere I. 2k
 STNM0402 Regionális fejlesztéspolitika és intézményrendszere II. 2k
 STNM0201 Hátrányos helyzetű térségek társadalma 2k
 STNM0601 Helyi fejlesztési programok 2k
 SPNM0501 A társadalmi problémák elmélete 3k

A projekt keretében sor került a mesterképzési szak releváns kurzusainak tartalmi korszerűsítésére, továbbá a reflektív tanulás igényeinek megfelelő oktatásmódszertani elemek beépítésére.

A modul filozófiája	
---------------------	--

A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik megszerzett elméleti és módszertani ismereteik birtokában képesek a szakpolitika alkotásában való részvételre, az innovatív és komplex megközelítések alkalmazására a fejlesztési célok meghatározásában, stratégiák kidolgozásában, valamint a megvalósításban való aktív részvételre a városfejlesztés társadalmi kérdései terén.

Elsajátítandó kompetenciák:

- A helyi/területi gazdasági fejlődést érintő környezeti és a szociális hatások és komplexitásuk megértése
- A városi szövet átalakításában megnyilvánuló városfejlesztés megértése
- A városfejlesztési kihívásokkal kapcsolatos politikai válaszok kritikai elemzése
- A társadalmi viták különböző résztvevői érdekeinek megértése
- A képviseleti és a participatív demokrácia lehetőségeinek és korlátainak megértése
- A jó kormányzás helyi kihívásainak és lehetőségeinek megértése
- A globális átalakulások új kihívásainak beazonosítása
- Az európai és hazai városokra jellemző komplex térbeli (fizikai, társadalmi, gazdasági) fejlődési folyamatok jellemző társadalmi-gazdasági mozgatórugóinak megértése
- A városi, illetve térségi szintű integrált területi szemléletű stratégiai tervezés lényegének és összefüggéseinek megértése
- Az operatív városfejlesztés logikáinak és eszköztárának megértése
- A komplex beavatkozások (építési és szociális) eszközeinek, összefüggéseinek és projekt-előkészítési logikájának megértése

A képzésen végzettek ismerik:

- a társadalom, a gazdaság, a politika, az állam és a jog működésének alapvető szabályszerűségeit,
- a képviseleti demokrácia és a participatív demokrácia szerepét, lehetőségeit és korlátait a jó kormányzás városi és településközösségi, illetve területi szintű kialakításában az elmélet és az európai gyakorlat tükrében
- azoknak a tényezőknek a szerepét, amelyek gátolják fontos szükségletek kielégítését, az erőforrások méltányos és funkcionális elosztását városi, településközösségi, illetve területi szinten
- az emberi és állampolgári jogok, valamint a társadalmi igazságosság érvényesülésének hatékony formáit városi és területi szinten ,

- a szociális biztonság és a szociális védelem intézmény-, és ellátórendszereinek egymáshoz való viszonyát, arányait városi és területi szinten ,
- a térség, a régió, a város társadalmi problémáit, jellegzetességeit, jellemző európai és hazai fejlődési paradigmáit,
- a témában releváns hazai, EU és egyéb nemzetközi fejlesztéspolitikai dokumentumokat,
- az urbanisztika másfél évszázados történetét és fő elméleti munkáit,
- az európai és hazai városokra jellemző komplex térbeli (fizikai, társadalmi, gazdasági) fejlődési folyamatok jellemző társadalmi-gazdasági mozgatórugóira vonatkozó elméleteket
- a városi, illetve térségi szintű integrált területi szemléletű stratégiai tervezés lényegét és összefüggéseit
- az operatív városfejlesztés logikáit, szervezeti, jogi és finanszírozási eszköztárát
- a komplex (építési és szociális) beavatkozások összehangolható eszközeit, összefüggéseit és projekt-előkészítési logikáját
- a szociális szempontból fenntartható városfejlesztés európai elméletét és eddigi eredményeit
- a szociális városrehabilitáció európai elméletét, gyakorlatát és eszköztárát
- a globális társadalmi folyamatokat és problémákat,
- a társadalomelméleti, szociológiai és kutatás-módszertanokat,
- az alkalmazói szintű ismereteket a számítógépes kommunikációban és elemzésben,
- a természeti és az épített környezet védelmére vonatkozó, a szakmában releváns jogi szabályozás és a szakmai etika alapvető ismereteit.

A képzésen végzettek alkalmasak:

- komplex, interdiszciplináris munkacsoportokba illeszkedve integrált városfejlesztési stratégiák, komplex városfejlesztési akciótervek készítése során a fenntartható városfejlesztés szociális dimenziójának kialakítására
- a városok fejlődésével kapcsolatos problémák társadalmi-gazdasági hátterének megértésére és tudományos feltárására
- a városok és térségek társadalmi folyamatainak interdiszciplináris elemzésére,
- a városfejlesztési tevékenység társadalmi-gazdasági hatékonyságának, társadalmi elfogadottságának mérésére és azoknak a tényezőknek az elemzésére, amelyek a fejlesztéspolitikára hatást gyakorolhatnak,

- társadalmi szükségletek, problémák, kockázatok azonosítására és elemzésére,
- beavatkozási folyamatok és szakpolitikai döntések szociális dimenziójának tervezésére, menedzselésére, megvalósítására,
- a participatív demokrácia eszközeinek strukturált és építő jellegű alkalmazására
- szociális városrehabilitációs akciók, projektek szociális dimenziójának tervezésére, megvalósításának megszervezésére, irányítására
- komplex városfejlesztési akciók szociális dimenziójának tervezésére, megvalósításának szakmai támogatására
- közösségek szervezésére és fejlesztésére, érdekeik képviselésére,
- társadalmi szervezetek létrehozásában és működtetésében való közreműködésre,
- kutatási tervek kialakítására és menedzselésére.
- szakmai tanácsadásra, döntések előkészítésére,
- elméleti és gyakorlati kutatómunkára, valamint innovatív fejlesztési feladatok elvégzésére,
- új problémák, új jelenségek feldolgozására,
- integrált ismeretek széles körű alkalmazására a társadalomtudományok területén;
- a szakterületeinek megfelelő önálló elemző munka végzésére, illetve mások elemzésének elbírálására, vélemény megformálására.

A szakképzettség gyakorlásához szükséges adottságok és készségek:

- szociális helyzetek iránti érzékenység,
- értékek, érdekek azonosításának, továbbá a saját érdekek és értékek professzionális kezelésének képessége,
- önálló, kreatív munkavégzés képessége,
- szervezetekben, interdiszciplináris teamben, nemzetközi együttműködésben folyó tevékenységre való képesség,
- empátia,
- alkalmasság team munkára
- a társadalmi folyamatok térbeli vetületének érzékelési képessége
- a társadalmi-gazdasági folyamatok fizikai és pénzügyi vetületei érzékelésének képessége
- racionális elemzés, problémamegoldás, döntéshozatal, érvelés képessége,
- képesség a sikeres kommunikációra különböző személyekkel, csoportokkal, illetve a nyilvánossággal különböző módokon és helyzetekben,
- prezentációk, dokumentumok, tervek kidolgozásának képessége.

- lényeglátás és kreativitás,
- önálló szakmai vélemény kialakításának képessége,
- kritikai attitűd, problémacentrikus látásmód,
- eredményorientált problémamegoldó gondolkodás.

A szakképzettség alkalmazása konkrét környezetben, tevékenységrendszerben

- irányító hatóságok,
- közreműködő szervezetek,
- monitoring intézmények,
- kereskedelmi és iparkamarák,
- fejlesztési ügynökségek,
- önkormányzatok,
- városfejlesztő társaságok
- kistérségi területfejlesztési társulások,
- pályázatíró irodák.

A modul módszertana

A modul tananyaga

STNM0401Regionális fejlesztéspolitika és intézményrendszere I.	Kredit: 2	Előadás	X
		Szeminárium	☐
		Gyakorlat	☐
Félévek száma: 1	Óraszám:	Értékelés:	
		Szigorlat	☐
		Kollokvium	X

Tantárgy elemei:

Regionális fejlesztéspolitika és intézményrendszere

A regionális fejlesztéspolitika az uniós tagállamokban az egyik legfontosabb közpolitikai terület, amelyek eszköz és intézményrendszere különösen érdekes a politológia szempontjából is, hiszen új működési elveket, értékeket használ (partnerség, haté-

konyság, hálózatok, tervezés). A tárgy keretében a hallgatók megismerkednek az EU regionális politikájának alapjaival, a strukturális alapok menedzselésének rendszerével, és a magyar fejlesztéspolitikai helyzettel.

Elsajátítják, a partnerségi intézmények működtetésének elveit, a területi tervezés alapjait, az értékelés módszereit, megismerkednek az ország egyes térségeinek speciális sajátosságaival, megtanulják a programozás elemeit.

Kötelező olvasmányok:

- Horváth Gyula: Európai regionális politika, Dialóg Campus, 1998
- Horváth M. Tamás (szerk.). A regionális politika közigazgatási feltételei, Bp. 2004.
- Horváth M. tamás: Közmenedzsment, Dialóg Campus, 2006.
- Horváth-Rechnitzer (szerk.): Magyarország területi szerkezete és folyamatai az ezredfordulón, MTA RKK, 2000
- Pálné Kovács Ilona: A területfejlesztési irányítása. PTE KTK, Pécs, 2003.
- Pálné Kovács Ilona: regionális politika és közigazgatás. Dialóg Campus, Pécs, 2001.

Tér és Társadalom c. folyóirat válogatott tanulmányai

Tantárgyért felelős oktató: Pálné Kovács Ilona DSc, egyetemi tanár

Oktató: Pálné Kovács Ilona DSc, egyetemi tanár

STNM0402 Regionális fejlesztéspolitika és intézményrendszere II.	Kredit: 2	Előadás	X
		Szeminárium	☐
Félévek száma: 1-2	Óraszám:20	Gyakorlat	☐
		Értékelés:	
		Szigorlat	☐
		Kollokvium	X

Tantárgy elemei:

Urbanisztikai folyamatok, szociális problémák az elmúlt évtizedekben

A kurzus célja, hogy bemutassa az elmúlt évtizedek urbanisztikai folyamatait és az azokhoz kapcsolódó szociális problémákat. A hallgatók megismerkednek a nyugat-európai és kelet-európai városfejlődési modellekkel és elméletekkel; az állam-szocialista korszak urbanizációjának problémáival és a vonatkozó vitákkal. A kurzus részletesen tárgyalja a munkaerő-igény illetve a lakáshiány kettősségének történetét. A hallgatók megértik, hogy számos mai probléma a múltban gyökerezik: a mai magyarországi városi centrumok az iparosodás kezdete óta nagy számban igényelték az olcsó, igénytelen munkásokat, illetve a speciális tudással rendelkező szakembereket, de nem tudtak velük mit kezdeni, mint városlakókkal, és csak egy részüknek tudtak bármilyen lakhatást biztosítani. A nagyobb gyárak, bányüzemek a várostól elkülönülő, és az üzemi hierarchiát a lakóterületen is leképező kolóniákat építettek. Ennek hiányában a városban alkalmazott, de szegény, és önálló lakhatással nem rendelkezők szegénytelepeket hoztak létre; a lebontott, kiszorított szegénytelepek időről időre újra kialakultak. A szegénytelepeket a szocialista korszak utolsó két évtizedének tömeges lakásépítési akciói sem voltak képesek felszámolni. A munkaerő-igény és a lakáskínálat meg- nem-felelésének volt a szimptomája az agglomerációs övezetek kialakulása, a munkásszállók intézménye, és az ingázók tömegei. A rendszerváltást követő tömeges foglalkoztatási krízis a városokban is radikálisan csökkentette a munkahelyek számát, ám a városok relatív munkapiaci vonzása megmaradt. Ugyanakkor a migrációs trend megfordult: a városok migrációs egyenlege negatív lett, a kistelepüléseké pozitív. Ennek két, ellentétes oka van: a külső szuburbanizáció, illetve a szegények kiszorulása a városokból.

- Történeti, társadalomtörténeti
- Jelenkor-történeti – európai kitekintéssel
- Városszociológiai, településszociológiai, város-antropológiai, „város-morfológiai”
- Önkormányzati, városigazgatási, városfejlesztési
- Lokális közpolitikai
- Közpolitika-finanszírozási, projekt-finanszírozási
- Az egyes csoportok térhasználatának és intézményhasználatának megismerése

Megszerezhető készségek

- Az urbanisztikai jelenségek történeti, szociológiai kontextusba helyezése és értel-

mezése

- A legfontosabb migrációs, társadalomstatisztikai, urbanisztikai mutatók és mérőszámok elsajátítása és használata
- Terepismeret, terepbejárás, kommunikáció
- Szükségletfelmérés, érdekegyeztetés
- A helyi közpolitika kialakításának, és lehetőségeinek megismerése

Reflexivitás

- Észlelt problémák értelmezése
- Gyakorlatból hozott problémák átfogalmazása és átértékelése
- Korábbi praxisok szándékolt és megvalósult hatásainak összevetése
- Folyó, vagy tervezett közpolitikai intézkedések, illetve projektek szándékolt és nem szándékolt, de lehetséges hatásainak számbavétele
- Az urbanisztikai, fejlesztési, lakáspolitikai, oktatáspolitikai, intézmény és szolgáltatásszervezési, közfoglalkoztatás-szervezési, munkaügyi beavatkozások közvetlen helyi, illetve a város egészére tovagyűrűző, esetleg tágabb regionális hatásainak számbavétele
- A projektek és a közpolitikai intézkedések kapcsán az érdekviszonyok megismerése és tudatosítása; az érdekegyeztetés esélyeinek számbavétele
- A projektek kapcsán a célcsoport (target-group), az érintettek (stakeholders) és a kedvezményezettek (beneficiaries) azonosítása; érdekeik; érdekérvényesítő képességük számbavétele

Kötelező olvasmányok:

Benevolo, Leonardo (1994) A város Európa történetében. Atlantisz kiadó, Budapest

Beluszky Pál (2005) Magyar városhálózat a 20. század elején. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs

Tímár Lajos (1993) Vidéki városlakók. Debrecen társadalma. Magvető kiadó, Budapest

Szelényi Iván (szerk) (1973) Városshociológia KJK

Konrád György, Szelényi Iván (1971) A késleltetett városfejlődés konfliktusai. Valóság 1971. 12.

Lengyel Gabriella (2009) Szilánkos mennyország. Beszélő 2009, 7-8

Virág Tünde (2010) Kirekesztve. Akadémiai kiadó, Budapest

Szelényi Iván (1990) Városi társadalmi egyenlőtlenségek. Akadémiai kiadó, Budapest, 1990.

Az egyes városrészek funkcióinak és státuszának változásai

A kurzus célja, hogy bemutassa az egyes városrészek státuszának változásait. A nagyvárosokban főként a – gyakorta „átmeneti övezeteknek” is nevezett – belső városrészek, a lakótelepek, és az egykori – döntően szegénytelepekké vált – munkás és bányászkolóniák státuszváltozásának hatása a legnagyobb, és a városok egésze szempontjából a legfontosabb. Ugyanakkor stratégiai kérdés a zöldövezetek védelme, illetve az úgynevezett barnaövezetek – tehát az egykori, de használaton kívül helyezett gyártelepek és bányaüzemek – hasznosítása. Ugyancsak stratégiai kérdés, hogy milyen mérvű a külső szuburbanizáció, illetve sikerül-e a folyamatot – a tehetős középrétegek számára vonzó területeken telek-parcellázással – a közigazgatási határon belülré irányuló belső szuburbanizációvá változtatni. A státuszváltozás, illetve a különböző lakossági csoportok mozgása nagyban függ a történetileg kialakult beépítéstől, a lakásállomány összetételétől, tulajdonviszonyaitól, az adott lokalitás bérlés-politikájától, a városokban élő etnikai csoportok elhelyezkedésétől és térhasználatától, a szegregációs vagy antiszegregációs politika hatásától. Budapesten például a 19. században kialakult, heterogén összetételű bérháztípus egészen az 1970-es-1980-es évekig fékezte a szegregációt; a roma lakosság nagyarányú beköltöztetése új szegregációs minták kialakulásához vezetett és megkezdődött a belső városrészek slumosodása Budapesten és a nagyobb vidéki városokban. A nyugat-európai nagyvárosokban – például Rotterdamban, Párizsban, (Nyugat)Berlinben, Bécsben kialakultak a belső városrészek rehabilitációjának/revitalizációjának körültekintő lakosságbarát, participáción alapuló – a korábbi dzsentrifikációs, tehát nagymérvű lakosságcserével és státuszemelkedéssel járó modelljeivel szakító – modelljei. A poszt szocialista városokban a dzsentrifikációs rehabilitáció vált dominánssá. A panel lakótelepek szerepe lényegesen nagyobb volt a kelet-európai országok központilag vezényelt városfejlesztésében, mint Nyugat-Európában. Magyarországon a lakótelepeknek három korszaka különböztethető meg és az 1960-as évek első felében épült lakótelepek őrizték meg leginkább státuszukat. A panel lakótelepek egy részének erkölcsi avulása gyorsabb volt, mint a környező országokban, és az 1980-as évekre panel slumok is létrejöttek.

Megszerezhető tudás

- Történeti, társadalomtörténeti
- Jelenkor-történeti – európai kitekintéssel
- Városshociológiai, településsociológiai, város-antropológiai, „város-morfológiai”
- Önkormányzati, városigazgatási, városfejlesztési

- Lokális közpolitikai
- Közpolitika-finanszírozási, projekt-finanszírozási
- Az egyes csoportok térhasználatának és intézményhasználatának megismerése

Megszerezhető készségek

- Az urbanisztikai jelenségek történeti, szociológiai kontextusba helyezése és értelmezése
- A legfontosabb migrációs, társadalomstatisztikai, urbanisztikai mutatók és mérőszámok elsajátítása és használata
- Terepismeret, terepbejárás, kommunikáció
- Szükségletfelmérés, érdekegyeztetés
- A helyi közpolitika kialakításának, és lehetőségeinek megismerése

Reflexivitás

- Észlelt problémák értelmezése
- Gyakorlatból hozott problémák átfogalmazása és átértékelése
- Korábbi praxisok szándékolt és megvalósult hatásainak összevetése
- Folyó, vagy tervezett közpolitikai intézkedések, illetve projektek szándékolt és nem szándékolt, de lehetséges hatásainak számbavétele
- Az urbanisztikai, fejlesztési, lakáspolitikai, oktatáspolitikai, intézmény és szolgáltatásszervezési, közfoglalkoztatás-szervezési, munkaügyi beavatkozások közvetlen helyi, illetve a város egészére tovagyűrűző, esetleg tágabb regionális hatásainak számbavétele
- A projektek és a közpolitikai intézkedések kapcsán az érdekviszonyok megismerése és tudatosítása; az érdekegyeztetés esélyeinek számbavétele
- A projektek kapcsán a célcsoport (target-group), az érintettek (stakeholders) és a kedvezményezettek (beneficiaries) azonosítása; érdekeik; érdekérvényesítő képességük számbavétele

Kötelező olvasmányok:

Győri Péter (1982) A budapesti városrészek társadalma. Medvetánc, 1982. 4 - 1983. 1.

Csanádi Gábor-Ladányi János (1992) Budapest térbeni-társadalmi szerkezetének változása, Budapest, Akadémiai Kiadó

Ladányi János (1988) A lakóhelyi szegregáció alakulása Budapesten 1930-1980 között. Valóság, 1988. 3.

Ladányi János (1989) A lakásrendszer változásai és a cigány népesség térbeli elhelyezkedésének átalakulása Budapesten. Valóság 1989. 1989.8. szám

Győri Péter (1982) A budapesti városrészek társadalma. Medvetánc, 1982. 4 - 1983.

Tantárgyért felelős oktató: Zolnay János

Oktató: Zolnay János

STNM0601 Helyi fejlesztési programok	Kredit: 2	Előadás	X
		Szeminárium	☐
		Gyakorlat	☐
Félévek száma: 1-2	Óraszám: 20	Értékelés:	
		Szigorlat	☐
		Kollokvium	X

Tantárgy elemei:

Fenntartható fejlődés a városokban

A kurzus célja a fenntartható fejlődés különböző koncepcióinak és elméleti megközelítései vizsgálatára, középpontban az ipari társadalmak fenntarthatóságának problematikájával, különös tekintettel a társadalom és a környezet kapcsolatára, az öregedő népesség kihívásaira, a fogyasztás szintjének növekedésére valamint az intézményi átalakulásokra, elsősorban a városi-térségi szint figyelembevételével. A kurzusban szintén hangsúlyos a társadalom és a gazdaság szerkezetátalakulásának bemutatása, mely a rendszerváltó kelet-európai országok esetében egy máig lezáratlan folyamat buktatóit hordozza magában, állandó nyomást gyakorolva a politikaalkotásra és a gazdasági versenyképességre.

A megszerzett ismeretek révén a hallgató képessé válik:

- A gazdasági fejlődést érintő környezeti és a szociális hatások komplexitásának megértésére
 - A politikai válaszok kritikai elemzésére
 - A társadalmi viták különböző résztvevői érdekeinek megértésére
 - A globális rend új kihívásainak beazonosítására
- Történeti kitekintés
 - A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos szemléleti kérdések
 - Eltartó-képesség forgatókönyvek
 - Fenntartható fejlődés az Európai Unióban
 - A fenntartható fejlődés intézményei
 - A fenntarthatóság nemzetközi, közösségi és magyar forrásai
 - A Lizaboni és Gőteborgi Stratégiák, az Európa 2020
 - Milyen válaszok adhatók a kihívásokra
 - A városok fejlődésének fenntarthatósága
 - A társadalmi és környezeti szempontok összekapcsolása
 - Esettanulmányok feldolgozása csoportokban

Kötelező olvasmányok:

Antal László: Fenntartható-e a fenntartható növekedés? : az átmeneti gazdaságok tapasztalatai. Budapest, Közgazdasági Szemle Alapítvány, 2004

Lányi András: A fenntartható társadalom. Budapest, L'Harmattan, cop. 2007

Letenyei Sándor-László Csaba (szerk.): Kortárs városfejlesztési modellek. Budapest, TeTT Könyvek, 2010

San Martin, Ignacio: Terjeszkedés vagy ésszerű városfejlődés. Budapest, Környezettudományi Központ, 2001

Ajánlott olvasmányok:

Csaba László: A fölemelkedő Európa. Budapest, Akadémiai Kiadó ,2004

Cserhádi Ilona-Révész Tamás-Takács Tibor: A SOCIO-LINE MODELL, a fenntartható fejlődés modellje : Gazdasági-társadalmi megközelítések. Budapest, Ecostat Gazdaságelemző és Informatikai Intézet, 2001

Hajnal Klára: Itt és most : Helyi megoldások a globális válságra. Bükkösd, Zöld Völgyért Egyesület, 2010

Tudatos városfejlesztés - városmenedzsment

Magyarországon, a nemzetközi tendenciákhoz hasonlóan, a területi egyenlőtlenségek három viszonylatrendszer mentén jelennek meg: egyrészt beszélhetünk a községek, falvak és városok markáns eltéréseiről, másrészt jellemző az ország kelet-nyugati megosztottsága, és nem utolsósorban, egyre szembetűnőbbé válnak a településeken belüli társadalmi különbségek. A kohézió elősegítésének egyik fontos eszköze a célzott önkormányzati fejlesztési politika. Szerves területi fejlődés akkor lehetséges, ha a fejlesztési programok egymásra épülnek, egymást kellőképpen kiegészítik, azaz komplex módon valósulnak meg. A tantárgy célja az urbanisztika alapfogalmainak és elméleteinek bemutatása után a tudatos várostervezés, városfejlesztés, városmenedzsment teóriáinak és az operatív városfejlesztés bevált eszköztárának ismertetése, illetve a hazai és nemzetközi intézmény- és feltételrendszer vizsgálata.

- Települési alapismeretek: a település fogalma, a falu kialakulása, típusai, szerkezete és a tanya, a beépítés típusai
- Urbanizáció: Az urbanizáció történelmi korszakai, fejlődési fázisai es a városok

Kötelező olvasmányok:

- Bajnai L. 2007 Városfejlesztés, Budapest, SCOLAR Kiadó
- Beluszky P. 1981. A városi vonzaskörzetek vizsgálatának elvi – módszertani kérdései – ASZI Budapest, 118 p.
- Beluszky P. 1999. Magyarország településföldrajza – Dialog Campus Kiadó, Budapest 584 p.
- Beluszky P. 1998. Tanya – falu – város. Dialog Campus, Bp.-Pécs,
- Beluszky P. 2000. A magyar településrendszer fejlődése. In: Magyarország településkörnyezete (szerk. Enyedi Gy.). MTA, Bp.
- Benedek J. 2003. Tér és regionalizálás In: A terület és településfejlesztés alapjai – Dialog-Campus, Budapest-Pécs. Szerk.: Suli-Zakar I. 98 p
- Bernát T. – Bora Gy. – Fodor L. 1973. Világvárosok, nagyvárosok. Gondolat Kiadó, Budapest, 533 p.
- Ehleiter J. 2007. Urbanisztika és regionalitás – HVG/Orac, Bp., 272 p.
- Enyedi Gy. 1995. Városverseny, várospolitika, városmarketing = Tér es Társadalom 9. 1-2. pp 1-3.
- Enyedi Gy. 1997. A sikeres város. Tér és Társadalom 11. 4. pp 1-7.
- Kerekes Gy. 2002. Útmutató a településfejlesztési koncepció készítéséhez (szerk.: Kökényesi J. - Madaras A.) – Településfejlesztési Füzetek 24. BM Kiadó, Budapest pp 9-25.
- Kovács Z. 2001. A települések fejlődése. In: Beluszky P. – Kovács Z. – Olessák D. (szerk.) A terület- es településfejlesztés kézikönyve – CEBA Kiadó, Budapest pp 67-91.
- Nemes-Nagy J. 1998. A tér a társadalomkutatásban – Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest
- Rechnitzer J. 1995. Vázlatpontok a településmarketing értelmezéséhez és kidolgozásához. Tér és Társadalom 9. 1-2. pp 5-16.
- Süli-Zakar I. 2003 (szerk.): A terület- és településfejlesztés alapjai. Dialog Campus, Bp.-Pécs
- Szakál Gy. 1995. Az image, mint a városmarketing eszköze = Tér es Társadalom 1-2. pp 25-31.
- Szirmai V. 2009. (szerk.): A várostérségi versenyképesség társadalmi tényezői. Dialog-Campus, Bp.-Pécs
- A Helyi önkormányzatokról szóló, 1990. évi LXV. törvény (Otv.)
- A Területfejlesztésről, területrendezésről szóló, 1996. évi XXI. törvény (Tftv.)

Városfejlesztési kézikönyv, 2009. január 28. Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztési és Építésügyi Szakállamtitkárság

Ajánlott olvasmányok:

Ashworth, G. J. – Voogd, H. 1997. A város értékesítése – Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest 266 p

Gordos T. 2000. A városmarketing néhány kérdése = Tér és Társadalom 14. 2-3. pp 183-193.

Hajdú Z. 2005. Magyarország közigazgatási földrajza. Dialog Campus, Bp.-Pécs

Nemes-Nagy J. 1998. A tér a társadalomkutatásban – Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest

Tantárgyért felelős oktató: Dr. Bajnai László, PhD

Oktató: Dr. Bajnai László, PhD

STNM0201 Hátrányos helyzetű térségek társadalma (Városshociológiai alapok)	Kredit: 2	Előadás	X
		Szeminárium	☐
		Gyakorlat	☐
Félévek száma: 1	Óraszám: 10	Értékelés:	
		Szigorlat	☐
		Kollokvium	X

Tantárgy leírása:

A tantárgy célja a városi léthez kötődő társadalmi elméletek térre gyakorolt hatásainak vizsgálata. A hallgatók megismerhetik azokat a klasszikus teóriákat, melyek a közterek funkcióit, a városi népesség sűrűségének hatásait, a térbeli igazságosságot-igazságtalanságot, a különböző szegregációs hatásokat, stb. állítják az elemzések középpontjába.

A kurzus során a hallgatók új ötleteket fogalmazznak meg mind a társadalmi, mind a fizikai környezet fejlesztésére vonatkozóan egy hazai várost használva „laboratóriumként”, illetve esszét írnak az elméletekben olvasott és a gyakorlatban tapasztalt hatások különbségeiről.

Kötelező olvasmányok:

Csizmady A. – Kocsis J.B.: Városshociológia. In: S. Nagy Katalin (szerk.): Szociológia. BME GTK –Typotex, Budapest, 2006; pp. 71-86

Cséfalvay Zoltán: A modern társadalomföldrajz kézikönyve. IKVA Könyvkiadó Kft., Budapest, 1994.

Csizmady Adrienne - Husz Ildikó (szerk.): Településszociológia. Szöveggyűjtemény Gondolat Kiadó, Budapest, 2004

Merton, Robert: Társadalomelmélet és társadalmi struktúra Osiris Kiadó Bp,2002

Rechnitzer János (2004): A városhálózat és a régiók formálódása. Magyar Tudomány, 110 (49), 9. 978 – 99

Enyedi György (2011): A városnövekedés szakaszai – újragondolva. Tér és társadalom, XXV. Évf. 1. sz. 5 – 19

Ajánlott olvasmányok:

Boglár Lajos A kultúra arcai Napvilág Kiadó Bp, 2001

Tantárgyért felelős oktató: Zolnay János

Oktató: Zolnay János

SPNM0501 A társadalmi problémák elmélete	Kredit: 3	Előadás ☒	Szeminárium ☐	Gyakorlat ☐
Félévek száma: 1	Óraszám: 10	Értékelés:	Szigorlat ☐	Kollokvium ☒

A társadalmi problémák közpolitikai elmélete

Az alapozó kurzus célja a közpolitika alkotás bemutatása és elemzése a folyamatban résztvevők és intézmények szemszögéből: közigazgatási szervek, törvényhozók, állampolgárok, különböző érdekcsoportok, média. A kurzus vizsgálja a fejlesztés politikai célok és az intézményrendszer közötti kölcsönhatást, valamint a normatív és empirikus modelleket a döntéshozatalban, különös tekintettel a közpolitika helyi szintjére. A kurzus során az alábbi kérdésekre keressük a választ: Hogyan válik valami nyilvános problémává, kierőszakolva a kormányzati/önkormányzati cselekvést, míg mások nem keltik fel a figyelmet? Miért van szükség közpolitikára? Mi határozza meg a közpolitika tartalmát és jellegét? Ki határozza meg a közpolitika prioritásait? stb.

- Fogalmi, fogalmi környezet,
- Elméleti megközelítések, története, tudománya,
- Összehasonlító közpolitika USA-Európa
- Közpolitika eszközei, szereplői
- Döntéshozatal modelljei, alternatívák
- Megvalósítási folyamatok és értékelésük a közpolitikában
- Jogalkotás közpolitikai feladatai
- NGO-k közpolitika-formálása nemzeti és nemzetközi szinten,
- Nyomásgyakorlás
- Romapolitika- szegénységpolitika
- Foglalkoztatáspolitikai, Munkanélküliség

Kötelező olvasmányok:

Ágh Attila (1999): Közpolitika, In: Gyurgyák, János (szerk.): Mi a politika? Bevezetés a politika világába, Budapest: Osiris pp. 119-163

Bayer József (2000): A politikatudomány alapjai. Budapest: Napvilág, pp. 247-262

Gajdoschek György-Hajnal György: **Közpolitika, az elmélet gyakorlata, a gyakorlat elmélete HVG Oracle, 2010.**

Stone D.: A közpolitika paradézere. A politikai döntéshozás művészete. Közszolgálat

A modul értékelése	
<p>A modul értékelése két szinten történik. Első szintjét az egyes kurzusok jelentik, melyek programja meghatározza az értékelés módját. Második szintjét a modul egészének értékelése jelenti, mely a reflektív tanulás módszertanának megfelelően, reflektív portfólió alkalmazásával történik.</p>	